

(مآثر الامراء) [۵۴۱] (باب الميم)

ثبات از کف نداده باز در رسید - و بدستیازی همت والا
 بانواع نیکو تدبیرها بجبر و تدارک پرداخت - چون آنها
 تمام آن سرزمین گرفته و نوازه بدست مخالف بود غلامی
 عظیم در معسکر افتاد - و سر بازی دیگر تشویشها گشت -
 شجاع باز دیگر کبوترنگر را بدست آورد - پس از انقضای
 برشکال شجاع بهرانی سلطان محمد عازم محاربه گردید -
 معظم خان بهرانی فاتح جنگ خان دهیاء و میمنه اسلام خان
 بدخشی و میسرآ فغانی خان کونه در کنار بهائیرتی با فوج
 (که سه توره داشت مثل سلطان محمد و شجاع و پسرش
 بنده خنجر) در آویخته - با شام بنوی و قنذگ و بان فیران
 جدال زیاده مبرد - شب دست از محاربه کشیده هر دو لشکر
 بمنام خود برگشت - معظم خان بنام خان قریشی
 مویه دار بهار (که بکمک می آمد) بر نوشت که از راه
 قائده شناخته متصرف شود که زه و زان و بنده و باز شجاع
 آنجا است - یقینی است که باستماع این خبر پای از لغزش
 خواهد پذیرفت - و خود بانظار دایر خان (که از حضور
 روانه شده بود) چند روز صف آرائی موقوف نمود - ^(۲)
 ائذ نوعی (که معظم خان اندیشیده بود) شجاع بشنیدن خبر
 دارن خان در کمال اضطراب طبل رحیل فرود کوفته از کنار آب

(۲) نسخه [ب] صف آرائی را موقوف آورد

(باب الميم) [۵۴۲] (مائرا الامرا)

بهاگيرتي (و بعصمت سولي آورد - که از دريای گنگ گذشته خود را بتانده رساند . معظم خان (که در انتهاز اين فرصت بود) بقصد تعاقب سوار شده تا پانزده روز از صبح تا شام بين الفریقين هنگام جنگ بتوپ و تفنگ گرم بود - و شبها بخيمه گاه پاسداري میکردند . تا آنکه سلطان شجاع از آب گنگ گذشته راه تانده گرفت . معظم خان اسلام خان را با ده هزار سوار بضبط و حراست اين روی دريا به اکبرنگر رخصت کرده خود کمر سعي باستيصال شجاع بر بست -

دزين هنگام (چون شاهزاده محمد سلطان آثار نكبت و خذلان از ناصيه حال شجاع برأي العين مشاهده نمود) ششم جمادی الآخره از تانده بتقريب شکار سوار شده بکنار دريا آمد . و بکشتي نشسته از گذر تانده بگذر دکاري (۲) رسيد .

معظم خان شاهزاده را پيش خود طلب داشته با جميع امرا استقبال نمود . و خيمه و ديگر ما يحتاج (آنچه عجاله مقدر بود) سامان کرد . و شاهزاده را حسب الحکم با فدائي خان درانه حضور ساخت *

و (چون بکرات و مراتب میان مبارزان جنود پادشاهي و مردم اعادي آريزشها در داد و هر مرتبه فيروززي و چيره دستي نصيب اوليای دولت بود) معظم خان مدت یک ماه

(۲) نسخه [ب] دکاري - و در [بعضی نسخه] دهکاري .

(مآثر الامراء) [۵۳۲] (باب الميم)

در محمود آباد اقامت گزیده تمامی همت بتدبیر عبور از
 مهاندی و استیصال مخالف (که بمیانجی آب و استظهار
 توپخانه و نواره تدم تبات افشرد، اظهار آثار تجلد میکرد)
 برگماشت . و آرامش و آسایش را خیرباد گفاه کوشش
 فرادان بتقدیم رسانید . تا این مهم بعجلت تمام انجام یافته
 بموهم برشکال آینده نکشد . اتفاقاً گذر پایابی در حدود
 بکاه گهات بهر رسید . آن نویین قوی همت بهیئت مجموعی
 سوار شده بگذار ناله رسید . با وصف مدافعه مخالف از آب
 گذشته بر مورچال آنها ریخت . بسیاری روی همت بر تافته
 بتانده شتافتند . ناکزیر شجاع دل از بودن ممانکت دیر سالة
 بنگاله برگرفته از چوکئی میردادپور برخاسته بتانده آمد . و
 از انجا با معدودے کشتی سواره روانه جهانگیر نگر گشت . معظم
 خان بتانده رسیده بضبط گرد آردی اموالش (که از دست
 تاراجیان خود سر باقی مانده بود) پرداخته در استرداد آنچه
 ادبش بغارت برده بودند ساعی شد . و از انجا بقصد تعاقب
 بر جناح مدارعت روانه پیش گشت . شجاع در جهانگیر نگر
 انتظار کمک راجه رخنگ (که بططمانه قرب رسول موکب
 پادشاهی مورد هراس گشته) ششم رمضان آغاز سال هیوم
 عالمگیری با سه پسر و چندے عمدها از جهانگیر نگر

(۲) در نعت [ا - ب] لفظ [تمام] درست ه

(باب المیم) [۵۴۳] (متأثر الامرا)

برآمده بقاید ادباز روانه رخنگ (که ازل معموره‌های عالم
و مسکن کفره ضلالت شیم است) گردید - و سواى سید عالم
با ده کس از سادات بارهه و سید قلی اوزبک با درازده
قن مغلان و معدودے دیگر (که همگی بچهل کس نمیکشیدند)^(۲)
هیچ کس نداند - معظم خان در جلدوی این مساعی جمیاه
(که در مدت شانزده ماه بانواع متاعب و مصاعب چنین کار
سترگ را انجام شایسته بخشید) بخطاب والی خان خاندان
* پده سالار بلذ نامی یافت *

چون بهسبب بیماری اعلی حضرت در جمیع سرحدهای
ممالک محروسه گرد شورش برخاسته بود پدم نراین زمیذار
کوچ بهار از شاهراه انقیاد یکسو شده بتاخست کهورزه گهات^(۳)
جسارت و زرید - چی دهج سنگهه واجه آشام (که بفزونی^(۴)
جمعیّت و وسعت ولایت و بسیاری ساز و سرانجام نفوق
داد) نیز جمعی را از راه دریا و خشکی بر ولایت کامروپ
(که عذرات از هاجو و کواندقی و نوابع آنست - و از قدیم الایام
داخل مالک بادشاهی بود) فرستاده بدست آورد - چون شجاع
بحال خود در مانده بود بچهر آن قضیه نپرداخت - آنها
قدم جرأت پیش نهاده تا حوالی برگنده کوی بازی (که

(۲) در نسخه [ب] لفظ [کس] نیست - (۳) در بعضی [نسخه]

گهوزا گهات - (۴) نسخه [ج] چی دهج سنگهه *

(آثار الامرا) [۵۴۵] (باب التیم)

بفتح و مغزای جهانگیر نگر است (متصرف شدند - معظم خان
(که بتعاقب شجاع جهانگیر نگر رسید) در صدد جبراً اختلال
احوال آن حدود گردید - راجه آشام مغلوب رعیب و هراس
گشته بامتذار پیش آمده دست از مالک متصرفه باز داشت -
خانخانان بظاهر معذرت او پذیرفته هژدهم ربیع الاول سال

چهارم جلوس سنه (۱۰۷۲) هزار و هفتاد و در هجری

بآهنگ ماش یدم نراین از خضریوز روانه شد *

چون بموضع نری پناه^(۲) (که سرحد ملک پادشاهی است)

(سید باقتضای رای کار آگاه راه غیر متعارف را) که از
انبوهی جنگل و نیستان یدم نراین عبور لشکر از آن بعین
دائمه چنانچه باید بمحافظت انپرداخته بود) اختیار نمود -
و هر روز جنگل در هم شکسته بزحمت و مشقت تمام در آن
پیشه راه گشوده پدای همت مردانه مصافحت می پیمودند -

قا هفتم جمادی الاولی شهر کوچ بهار مرکز ایالت فیروززی

گشت - گویند این شهر بطرح و فریبه آباد شده - کوچها همه^(۳)

خیابان دارن - و درختهای ناکیمر و کچنار (که خوش برگ

و روزون گل است) نشانیده اند - معظم خان جمعه را

بتعاقب یدم نراین [که خون را بدامن کوه بهوتنت (که

(۲) نسخه [ج] از سه تپه - و نسخه [ب] بری تپه - (۳) نسخه

[ب - ج] و کوچها *

(باب المیم) [۵۴۶] (مائرا لامرا)

پانزده کرده شمالی کوچ بهار است (کشیده بود) تعیین نمود -
 او به دهرم راج مرزبان آن کوهستان توسل جسته بدای
 کوه برآمد - چه آن کوه ست سرد سیر (که پیاده را بصد
 دشواری صعود بران متصور است) - این ولایتی است مابین
 شمال و مغرب بنگاله مایل بشمال - پنجاه و پنج کرده جریبی
 طول و پنجاه عرض - بلطافت آب و هوا و دفور (باحتین و
 اثمار از بلاد شرق رویه امتیاز دارد - و همگی بهیتر بند و
 باهر بند (که عبارت از درون و بیرون باشد) هشتاد و نه
 پرگنه است بجمع ده لک (رویه - و چون سکنه آنجا بیشتر
 قوم کوچ اند ازین جهت بکوچ بهار شهرت گرفته - و بت
 معبود اهل آن دیار به فراین موسوم است - لهذا این لفظ
 جزو نام حکام افتاده - نزد کفراف هند زمیندار آنجا) که از
 نژاد راجه های بزرگ قبل از اسلام است (اعتبار عظیم دارن -
 سکه بر زر میزنند - نراینی میگویند *)

چون خانخانان را غرض ازین یورش تسخیر ولایت آشام
 بود اسفندیار خان ولد آله یار خان مرحوم را بفرجدارسی
 کوچ بهار گذاشته آنرا بعالمگیر نگر موسوم ساخت - و خود از
 راه گهوره گهات روانه شد - چون بکنار دریای برهماپتر رسید

(۲) نسخه [ج] قوم کوچ - (۳) نسخه [ج] سکه بر زر میزنند -
 نراینی گویند •

(مآثر الامراء) [۵۴۷] (باب العیم)

در کوه از رنگ مائی^(۲) گذشته (بارصفت کمال معربین راه)
 گام همت در مراحل عزیمت نهاد - و در تصفیة آن مسالک
 معرب امروز کما ینبغی^(۳) لوازم جهاد بکار برد - فیلان کوه پیکر
 بصدمة دندان جنگل در هم شکسته پایمال می ساختند - و
 تیردانان و پیادهای لشکر بقدر وضع تیز دستیها می نمودند -
 چون همه جا راه بگذار دریا بود در هر قدم داندل یعنی
 گلی (که دران ادم و اسب و فیل فرو رود) پیش می آمده
 آنرا بشاخهای اشجار و دسته های نی و پشته های کاه
 می انداختند و راه می ساختند - باین عنوان (رز - در و نیم
 کرده راه بیشتر طی نمیشد - چون بچوکی کهنه (میدان) که
 کره سمت بر ساحل آن دریا و معانی آن کوه دیگر است
 پنج (آن نام - و هر هر در در قلعه در کمال استحکام اساس
 یافته) آنرا بتصرف در آورد - و جمع (که بچنگ نواره
 پیوسته بودند) عزیمت یافته لغت غریب و جوق دستگیر
 شدند - تا آنکه به در کوهی کوهایی^(۴) (که سرحد قدیم
 پادشاهی بود) معسکر فیروززی گشت - در آن موضع حصار در
 نهایت رسانت واقع شده - و بهفت گروهی آن قلعه کجایی
 متصل بچنگل موسوم کجایی بن اسمت که فیل بسیار دران

(۲) نسخه [ج] - درگا پالی - (۳) در نسخه [ج] لفظ [لوازم] نوبت -

(۴) نسخه [ا - ب] بدو کرده *

(باب المیم) [۵۴۸] (مآثر الامراء)

پیدا میشوند - و ذکر آن در اسما را هذد آمده - و بتخانۀ
گوریکها و لونا چمازی و اسمعیل چوکی (که از منمکدهای^(۲)
بزرگ مشهور و در افسونهای هندی بعظمت مذکور بر فراز
کوهی (که از نشیب تا بالا قریب هزار زینه از سنگ
حاخه اند) همه را بدست آورده - زیاده بر لک آشامی
(که درانجا فراهم آمده بود) از بیمناکی و هراس زندگی راه
قرار پیمودند - و پس ازان (که تا کواعقی که ازانجا کرگانون^(۳)
دارالملک اشام یکماهه راه امت) از تصرف کفار ضلالت شعار
مستخلص گردید - خانخانان خاطر از بند ر بست آن ولایت
و پرداخته عازم پیش شد .

و چون مدار جنگ آن قوم بر خدعه و شبخون است
تمام لشکر شبها بمراسم تیقظ و بیداری قیام و زبده سلاح از بر
نمی افکندند - و زین از پشت مراکب باز نمی گرفتند - تا
آنکه از دریای برهما پتو عبور نموده قلعه سیمله را (که از
مشاهیر قلاع آن سرزمین و بمصافحت پنجاه گروه از کرگانون
است) بدستیاری اقبال بجنگ و پیگار برکشود - قریب
سه لک آشامی جنگ جو درانجا مجتمع بود - بسیاری
علف تیغ خون اشام اهل اسلام گشتند - و پس ازان بجنگ
نواره در پیوستند - زمانه مهتد (که گاه اذق نیفتاده)^(۴)

(۲) نسخه [چ] درنا چمازی - (۳) نسخه [چ] کره گانون - (۴)
نسخه (پ) نیفتاده بود .

(مائث الامرا) [۵۴۹] (باب العیم)

جنگ نواره رو داد - و اکثری از آن ادبار یافتگان هدف تیر
بلا شدند - قلعه چمدزه (که ثانی قلعه میله بود) بے کارزار
مفتوح گردید - از سزوح این فضا با شکست تمام باحوال
مخدولان آشام راه یافت - (وجه بجانب کوهستان کامروپ
) که از کرگانون چهار روزه راه است - و عبور در فراز آن
بکمال دشواری است (آرزو گشت - ششم شعبان آخر سال
چهارم خطه کرگانون از پرتو ماهچه اسلام نور آگین گشت - و
بخطبه و سکه پادشاهی رونق پذیرفت *

و چون بشکوف کاری تدبیر و برداری آن سردار بود - آثار
چنین کشور در دست دشوار عبور با چندین قلع حصین
و الکه های وسیع [که مفتاح همت سلاطین هندوستان طلسم
اشکال آن صم نگشوده - و هرگاه در سوابق ایام لشکر دران
موز و بوم رسیده بدست آن مخازیل اسیر و قتل شده
(چنانچه سلطان محمد شاه تغلق فرمانروای انثر هواد اعظم
هندوستان نویتم یک لک سوار با سامان درخور بگشایش
اندبار فرستاده مجموع دران سرزمین طلسم آئین سر بجهیب
گمنامی فرد بوده) اثری از آنها ظاهر نشد] بتسخیر اولیای
قاہرہ درآمد از پیشگاه سلطنت خانخانان بانعام معال یک
کوزر دام و عطای تومان طوغ اختصاص یافت - این دولت
مابین شمال و مشرق بنگاله طولانی رافع شده - طرفش تقریباً

(باب المیم) [۵۵۰] (مآثر الامرا)

دو صد کرده جریبی سمت - و عرضش از کوهستان شمالی تا
 جبال جنوبی تضمیناً هشت روزه راه - از کواهدی تا کورکانون
 هفتاد و پنج کرده جریبی و از آنجا تا ولایت ختن (که مسکن
 پیران و یسه بود و درین زمان مشتهر به اده^(۲) و دارالملک
 اچا پیگوسمت) که خود را از نعل پیران و یسه میداند)
 پانزده منزل مسافت است - از آنجمله پنج منزل آن طرف
 کوهستان کوروپ جنگل دشوار گذار است - و در سمت شمالی
 دشت خطاست (که از به مهاچین گذارش رود) - و عامه
 ماچین گویند - و دریای برهما یتر ازین سمت آمده و چندین
 آب (که اعظم آنها آب دهنک است) بدر پیوسته از میان
 این ولایت میگذرد - و آنچه ازین مرز و بوم بساحل شمالی
 این دریا است اترکول گویند - و آنچه در طرف ساحل^(۳)
 جنوبی سمت دکن کول خوانند - و در جمیع این ولایت
 بزرگ شویی اهار طلا حامل میشود - و این یکی از محصولات^(۴)
 است - گویند درازده هزار کس بدین کار قیام دارند - و
 بالمقطع در ساله یک توله طلا براه دهند - و اهل اشام
 ملت مشغول ندارند - بفتوای خواهش نفس هرچه مرغوب
 طبع شان افتد بدان می گرایند - و سکنه قدیم آن ولایت

(۲) نسخه [ب] اده - (۳) در نسخه [ب] حرف [واو] نیست -

(۴) نسخه [ج] و آن .

(۱۰ اثر الامرا) [۵۵۱] (باب المیم)

در قوم اند - آشامی و کلدانی - ثانی بر نخستین در
 جمیع امور مزیت دارند - مگر در موسم حرب - چون راجه
 و عدهای آن ولایت را روزگار سپری شود خامان از
 مرد و زن گشاده پیشانی با بوخه حوایج زندگانی در دخمه
 فرود روند - و شهر کورگانون مشتمل بر چهار دروازه است - از
 هر دروازه تا خانه راجه سه کوره معاف است - و در
 حقیقت آن شهر محفوظ است مشتمل بر قوی و مزارع -
 هر کس در پاش خانه باغ و مزرعه خود دارد - و در دنجور
 نام از میدان شهر می گذرد - بازارش مختصر دارد که غیر از
 پان فروش دیگر اصناف معترفه در آن نمی نشیند - چه
 خرید و فروخت در آن دیار متعارف نیست - سکنه آنجا یک
 ساله اقوات ذخیره می کنند - و غیر از کرباس بر سر دنگه
 در کمر دیگر پوشش رسم نیست - و بر آمدن از آن مملکت
 معهود نیست - اگرچه بیگانه هم وارد شود - لهذا آگاهی
 کماهی از حال آن کرده حامل نمی شود - مردم هندوستان
 اهل اندیاز را ساحر نامند - و راجه آنجا مقلب به سرکی
 راجه است - گویند یکی از اجداد او فرمانروای ملای املی
 بود - چون بدین دیار هبوط نمود دلفشین از افتاد - دیگر
 با آمدن نرفت -

(باب اولی) [۵۵۲] (مآثر الامراء)

باجماه چون خانخانان آثار موسم برشکال (که دران
 ناحیه از سایر ممالک هندوستان پیشتر شروع می شود)
 مشاهده نمود با اکثر جنود موضع متبراپور را (که بمسافت
 سه و نیم کوه از کرگان در دامن کوه بوده) باران انقضای
 موسم باران مضروب خیم ساخت - و بحفظ حدود و ضبط طرق
 و تعیین تهاها پرداخته استیصال راجه و اتباعش را برگزشتن
 برسات انداخت - و چون موسم باران در (سید تمام ری
 زمین را آب فرو گرفت - اشامیان بدنهان (که جا بجا
 مخفی بوده در انتهاز فرصت بسر می بردند) دلیری آغاز
 کرده از جمیع اطراف هجوم آوردند - چون مجاهدان اسلام را
 مجال قطره و ترکناز نبود بر هر تهاه شب خونها زده غیر
 از کرگان و متبراپور جاے دیگر در تصرف عساکر منصور
 ماند - و بسبب رذات آب و هوا انواع امراض و اسقام شایع
 شد - و جوهر هوا از کسب سمیت باحداث ربا پرداخت -
 خلق انجیره از جانب و اجانب بکوی عدم فرو رفتند - و
 بعلت انسداد طرق و فقدان آذوقه حالتی بر زندگانی فوج
 پادشاهی گذشت که بدتر از مردن بود - چون در اواخر
 ربیع الاول زمینها نمودار گشت افواج اسلام باطراف و نواحی
 قاخته از کشته ها پشته ها پدیدار کردند - راجه باز بکوهستان

(مآثر الامرا) [۵۵۳] (باب الدير)

خریده بمصالحه و زیاده در آمد - خان سپه سالار بانتضای
 مصالحت ملتفت بدن نشده بسمت نامروپ نهضت نمود -
 (۲)
 در خلال این احوال مرض ذات الصدر بر سپه سالار طاری
 شده ارکان همت امرا و لشکریان تزلزل پذیرفت - که مبادا
 بزکار سردار بسر آید - و کار لشکر از بے موی بفساد گراید -
 یا پیش از انصرام این مهم موسم بارش در رعد و همان
 صوبتها رخ نماید - بلکه برخی در صدد آن شدند که (اگر
 باستیصال راجه خان خانان اراد گذرانیدن موسم به شکل
 داشته باشد) مهاک خود مری سپرده به بنگاله باید شتافت -
 چون سردار ازین معنی آگهی یافت این الم روحانی سرباری
 گرفت جهدانی گشت - اگرچه یک منزل پیش رفت (تا غنیم
 خیره نگردد) اما هم مصالحت و هم معارفت بخود مصمم
 داشت - چنانچه بوساطت دلیر خان (که راجه بدر تومل
 جمته بود) چنین فرار گرفت که راجه صبیح خود را یا دختر
 (۳)
 راجه پیام (که با او قرار داده) با بیست هزار توله طلا
 و یک لک و هشت هزار توله نقره و بیست زنجیر نیل برم
 پیشکش و پانزده زنجیر نیل برای خانگنان و پنج زنجیر
 نیل بجهت دایر خان بفرمادند - و در عوض یک مال
 (۴)

(۲) نسخه [ا . ب] نامروپ - (۳) نسخه [ب] با دختر - (۴)

نسخه [ج] برای دلیر خان *

(باب نهم) [۵۵۴] (مآثر الامرا)

• لک قوله نقره و نود زنجیر فیل در سرکار داخل هازد -
 و هر ساله بیست زنجیر فیل پیشکش می فرستاده باشد • و
 تا وصول آن یک پسر سه کس از عمده‌های او بوسه یرغمال
 در بنگاله باشند • و ولایت دزنگ (که یکطرفش بکواهنی
 پیوسته) از اترکول و ولایت بیل تلی^(۲) از دکن کول ضمیمه
 ممالک محروسه سازد - چون راجه موافق قرار داد بعمل
 آورد خانخانان هشتم جمادی الاولی سال پنجم از دهه
 کوهستان کامروپ کوچ نموده راجت معارفت بصوب بنگاله
 بر افراخت • و در عرض راه به بندر بسنت ولایتی (که
 بدازگی داخل ممالک محروسه شده بود) پرداخت • چون از
 استعمال بعضی ادویه حاره ضیق النفس و خفقان عارض شده
 باصتفا کفید ناگزیر از کجلی کوچ کرده قصبه کواهنی را
 معمر ساخت • و رشید خانرا بفروداری کامروپ نامزد نموده
 و عسکر خان را با اکثر جنود بمالش پیم نراین زمیندار ولایت
 کوچ بهار (که باز بران دیار مستولی شده بود) تعیین کرده
 خود بجانب خضرپور روانه شد • دوم شهر رمضان آغاز سال^(۳)
 ششم سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و سه هجری در در گروهی
 خضرپور ازین مرحله فنا بسر منزل بقا پیوست *

(۲) نسخه [ج] صل تلی - (۳) نسخه [ا - ب] نامروت - (۴)

در نسخه [ج] لفظ (شهر) نیست •

(مآثر الامرا) [۵۵۵] (باب المیم)

میر جمله امیرے عظیم الشان و نویذ شہزادہ نشان
 بود - در سرداران و امرای قریب العهد خود بوضع متین
 و فرط وقار و زاک دور بین و دانش رسا و پردلی و
 شجاعت فطری و کارطلبی های بجا یکتا^(۲) و بے نظیر بود -
 در کشور گشائی و مهم هر برای هیچ کس بار نمی رسید -
 چون در هندوستان کمتر گذرانید آثار او دران مملکت چندان
 ظاهر نیست - در فصاحت تلنگانه یادگار بسیار گذاشته که
 تا الآن احمای نام او میکند - چنانچه در شهر حیدر آباد
 قلاب و باغ و حویلی شهرت با نام او دارد^(۳) .

• میرزا فرزر صفری •

خلف میرزا حیدر (که در مین پسر میرزا مظفر حسین
 قندهاری ست) - چون نقش اعتبار میرزا مظفر در بارگاه
 اکبری در سمت نه نشست بمراکش هم چندان با بعمره
 پیش آمد نگذاشتند - میرزا حیدر در عهد جهانگیری بمنصب
 پانصدی مدد و پنجاه سوار رسیده بود - چون سرور فرمانروائی
 هندوستان به وجود زبندده نمود صاحب قران ثانی زینب و
 زینت دیگر پذیرفت بمراعات دیرین دردمانش او را بمنصب
 هزاری در مدد سوار کامیاب عاطفت فرمود - سال چهارم ازین
 پنجگی سرا در گذشت - پسرش میرزا نوزد بدستگیری طالع

(۲) نمط (ج) و کار طلبیها یکتا و بے نظیر بود . (۳) نمط [ج] بنام او .

(باب المیم) [۵۵۶] (مآثر الامرا)

ارجمند مشمول الطاف خسروانی گشته در سال هجدهم بمنصب
 در هزاروی در هزار سوار سر بلندی یافت - و در سال نوزدهم
 باضافه پانصدی و خدمت قوش بیگی مباحث اندر خدمت -
 و در همین سال پانصدی دیگر یافته پدایه سه هزاروی مرتقی
 گشت - از آنجا که عذابت بهانه جو ست سال بیست و دوم
 در جشن وزن شمعی ادر را بمنصب چار هزاروی سه هزار سوار
 بلند رتبه گردانیدند - و در اولین یساق فزدهار به همراهی
 شاهزاده محمد ادرنگ زیب بهادر سرداری فوج دست چپ
 بدر مفوض بود - و در تقسیم ملجاری محافظت عقب کوه
 چلورنیه بار و برادرش میرزا سلطان لغویض یافته مصدر
 خدمات گردید - و در سال بیست و سیوم از تغیر اعتقاد
 خان بهرایج مضاف صوبه اوده بتیول یافته به بذ و بصت
 آن مرخص گردید - و پستتر بفوجداری ماند سر بر افراختن *
 چون از متداد بیماری و ازمان مرض از کار مانده بود
 (چنانچه بحفظ تیول خود هم نمی توانست پرداخت) در
 سال بیست و ششم از نوکری معاف داشته می هزار (رده
 سالیانه مقرر گشت - و حکم شد همچنان) که میرزا مراد
 التفات خان پسر میرزا دستم فزدهاری عم پدرش در پتده
 بگوشه انورا می گذراند) او نیز آنجا بسر برد - مشار الیه

(آثار الامرا) [۵۵۷] (باب المیم)

بعد از چندس از پتند بمستقر الخلفاء اکبر آباد آمده برصم
گرفته نشینی به فراغت و آسودگی شایه بروز می رسانید . در
سال هفتم المکیری سنه (۱۰۷۴) هزار و هفتاد و چهار
هجری باجل طبیعی در گذشت . میرزا معرف باد دمی
بود . هرچه آمده برافشاندس . اما اکثر بحال محتاجان
پرداخته . این بیت در نگین خود بطریق سجع گنده بود .

* بیت *

* نوذر مسکین اگر زر داشته *

* بینوایی در جهان نگذاشته *

* میرزا ابرالمعالی *

پسر میرزا والی مشهور است (که بلانی بیگم صبیح شاهزاده
دانیال در خانه داشت) . مشارالیه بعد فوت پدر از اصل
و اضافه بمنصب هزاری چهار صد سوار سرافراز گردید . در
سال بیست و ششم جاوس اعلی حضرت بمنصب در هزاری
هزار را پانصد سوار و جاگیرداری و فوجداری هیوستان تارک
عزت برافراخت . پستور پانصد سوار دیگر امانه یافته در حال
می و یکم از انتقال سزوار خان مشهدی بفوجداری ترمس
مضاف صوبه بهار کامیاب اعتبار گردید . پس ازان [که
برالعجبیهای (رزگار) سلطنت اعلی حضرت از انتظام افکنده
بدستان سراجی نفاق ابنای خلافت انواع تظالم بمهرات ملکی

(باب نهم) [۵۵۸] (مآثر الامور)

راه یافتند : کار بدزاع و جدال کشید و دارا شکوه (که رتق و فتق فرمانروائی بدست اقتدار خود داشت) از مقابل عالمگیری هزیمت خورده راه فرار سپرد . و ظاهر مستقر الخلافه بوزن آب عالمگیری زینت پذیرفت [باقتضای عقل مصلحت سنج از عظام امور اول کاره (که پیش نهاد عالمگیری گشت و هر جمیع مهمات مقدم داشتند) این بود که نصبه مونگیر با صوبه بهار و بکنه (که همیشه شاهزاده شجاع آرزوی آن داشت) از حضرت اعلی بمبالغه تمام برای او گرفته نصبه ملک دهیج بنگاله گردانید . و باین تدبیر از جانب او را پرداخت . لهذا سایر جاگیر داران و فوجداران آن صوبه کام نا کام بوی گردیدند . میرزا ابوالعالی نیز ضرورت بمراعاتش تن داد . شجاع (که سابق از عناد دارا شکوه در نواحی بنارس شکست پذیرفته فتور بحالش راه یافته بود) از هزیمت دارا شکوه و تفویض ولایت بهار همت پذیر گشته شکرگزاری را مرتبه بلند تر نهاد . اما دران هنگام (که الوبه عالمگیری بتعاقب دارا شکوه متوجه پنجاب گشت . و اتمام آن مهم بقیاس و تخمین بدر و دراز افتاد) شجاع از آرزوی زیاده طامعی انتهاز فرصت نموده راییت عزیمت بصوب آله آباد افراشت . ازین آگهی خلد مکان دست از دنبال دارا شکوه باز داشته عنان معاودت بقصم محاربه شجاع

(۵۰ اثر الامرا) [۵۵۹] (باب المیم)

منعطف ساخت . پیش از آن (که تقارب و تلاقی فریقین دست دهد) میر ابوالمعالی برهبری سعادت از لشکر اردو است ازادت به درگاه عالمگیری آورد و دولت زمین بوسه دریافت . و بعد از آن فیل و انواع عطایا و خطاب میرزا خانی و انعام سی هزار روپیه و باضافه هزار سی پانصد سوار به منصب سه هزار سی سوار مشمول مراسم گوناگون گردید . در پس از فرار شجاع و تعیین شاهزاده سلطان محمد بتکامشی او خان مذکور نیز فدیة کومکیان شاهزاده گردید . در پستو فوجدارچی درهنگه موبه بهار می پرداخت . در سال ششم حسب الحکم با آله دردی خان فوجدار گرزکوهی پیوسته بمالش زمیندار مورنگ در اردو . در آن حدود سنه (۱۰۷۳) هزار و هفتاد و چهار مهنری باجل طبیعی روزگار حیاتش مهنری شد . پسرش عبد الواهد خان در سال بیستم و نهم بخطاب خانی صرغزایی یافت . و در معامره حیدر آباد نیکو خدمتیا بتلاشهای نمایان بجا آرد . پرگنه ازهل مالوه (که از زمان میرزا والی باین سلسله تنخواه است) بجاگیر مشارالیه و پس از ولادتش تا حال مقرر بود . هنگامه (که مرهده موبه مالوه را یکمر بتصرف آرد) آنها را بیدخل نمود . نبیره او خواجه عبد الواهد خان خواجه همت بهادر است (که در عمل نظام الملک امف جاہ بدکن رسید) .

(باب المیم) [۵۶۰] (مآثر الامرا)
 چون نوبت ریاست به ملائک جنگ رسید بخطاب جد خود
 و زنده رفته بمنصب عمده و خطاب امین الدوله بهادر سیف
 جنگ و دیوانی سرکار عالی جاه خلف نظام الدوله آصف جاه
 ترقی کرده مطابق سنه (۱۱۸۹) یک هزار یکصد و هشتاد
 و نه هجری با باختر سرا گذاشت - در پاس اشنائی
 بے مثل بود * (۲)

• محمد صالح توخان •

پسر دوم میرزا عیسی توخان است - در سال بیست و
 چهارم شاهجهانی پدرش از فوجداری سورهه طلب حضور
 گردید - و نظم سرکار مذکور بالاصالة بمشارایه تفویض یافت -
 و چون در همین سال والد بزرگوار او در گذشت او باضافه
 پانصدی بمنصب دو هزاری هزار و پانصد سوار چهارم امتیاز
 برافروخت - و در سال سی ام بخدمت فوجداری و تیولداری
 سیوستان از تغیر میرزا ابوالمعالی و افزودنی پانصد سوار
 بمنصب دو هزاری دو هزار سوار تازک افتخار برافروخت *
 اتفاقاً دران هنگام دارا شکوه از تعاقب افواج عالمگیری
 هیچ جا مجال اقامت نیافته بعزیمت تنه خود را بسمت
 سیوستان کشید - و صف شکن خان داروغه توپخانه عالمگیری
 (که بتعاقب او مامور بود) نیز پاشنه کوب در رسیدن - درین

(۲) نسخه [ب] بے بدل بود - (۳) نسخه [ج] بالاضافه •

(مآثر الامرا) [۵۶] (باب الميم)

اذا نوشته محمد صالح بخان مذکور رسید . که دارا شکوه
به پنج کورهی قلعه (سیده) - باید که شما خود را زود رسانید
و کشتیهای خزانه از راه سد راه شوید . خان مزبور ^(۲) محمد
معصوم خویش خود را با لشکر پیش فرستاد که از کشتیهای
دارا شکوه گذشته بر گذاره دریا مورچال سازد . و خود شباشب
کوچ نموده از معاذی لشکر دارا شکوه در کوره گذشته مترصد
کشتیهای غنیمت نشست . و خواست که از آب گذشته بدفع
اعادی پردازد . چون کشتیهای مخالف پیش آمده مانع
رسیدن کشتیهای خان مذکور بود به محمد صالح پیغام نمود
که ازان طرف کشتی بفرستد . و خود نیز شرایط ممانعت
بتقدیم رساند . چون کوکه زان دارا شکوه در خانه محمد صالح
بود املا توفیق خدمت نیافت . بلکه هوا داری از بخاطر
رسانیده بخان مزبور پیغام داد که ازین گذار عمق آب تا
که راست . ازان گذار آب عبور خواهد کرد . صف شکن خان
راست انکاشته بالضرور از آب عبور نمود . و فردای آن از
اثر گرد و غبار آن دره آب ظاهر شد که دارا شکوه کوچ
کرد . و مخالفان کشتیها را از همان طرف بردند . ازین جهت ^(۳)
(که چنین قاپوی فتح بجم بازی محمد صالح باطل گشت)
مورد عتاب خسروانی گردیده از منصب و خطاب برطرف

(۲) فعله [چ] مذکور - (۳) هر فعله [ب] حرف [وار] نیست .

(باب المیم) [۵۶۲] (مآثر الامراء)

شد . در باز در سال دوم عالمگیری بمنصب هزار و پانصدی
هزار سوار بحال گشت . و بهمراهی بهادر خان بجهت مالش
بهادر بچکونی (که در حوالی بیسواره سر فساد ^(۳) برداشته بود)
تعیین گشت . و پس ازان تعیین یساق دکن گردیده بهمراهی
میرزا راجه بی سنگه در تسخیر قلاع سیوای بهونسله و تاخت
و تاراج ولایت او کهر خدمتگاری محکم بست . تاریخ فوتش
بنظر نیامده . پسرش میرزا بهروز پانصدی شاهجهانی بود *

• ملا احمد نایته •

قوم نوابک نوآمد اند از شرفای عرب . گویا همین لفظ
نوآمد بکثرت استعمال نوابک شده . و صاحب قاموس ^(۴) نوشته
النَّوَابِي الْمَلَاهُونَ فِي الْبَحْرِ - الْوَّاحِدُ نَوِيٌّ - و ظاهر است
که نوابک موافق قاعده تصریف جمع نایب یا نایته است .
و نوابی غیر نوابک باشد . پس عوام الفاس که نوابک را
ملاهان گویند و سند از قاموس گیرند در غلط افتاده اند .
گویند حجاج بن یوسف ظالم مشهور از روی عفا بامتیصال
اشراف و اعیان همت گماشته بهیاری از ملحا و علما را بتیغ
بیدان گذرانید . ناگزیر مردم از مهر خوفش جلاے وطن
اختیار نموده هر جا مامد یافتند خریدند . جمع از بنی قریش

(۲) نسخه [ج] بچکونی . (۳) نسخه [چ] سر بفساد برداشته بود .

(۴) نسخه [ج] نوشته نه النوابی الخ •

(مآثر الامراء) [۵۶۳] (باب الیم)

در سنه (۱۵۲) یکصد و پنجاه و دو م هجری از مدینه طیبه هجرت کرده بجهاز برآمدند - و در سواحل بحر هند متعلق ولایت دکن (که موسوم به گوکن است) فرود آمده توطن گزیدند - و بهر روز ایام و دهور اعوام کثرت تشعب و تفرق راه یافته اماکن و مواضع آن ناحیه را فرود گرفتند - و برای شناسائی هر فرقه را باندک ملازمت با چیزی نسبت بآن چیز ملقب ساختند - غریب لقبها درین گروه شایع است *

ملا احمد صاحب فضل و کمال و از ارباب علم و دانش بود - بیابری طالع مورد التفات عالی شاه عادل بیجاپور گشته در کمتر زمانه بجزوهر عقل و رای صواب اندیش دکن زکین دولت و مدار مهم سلطنت او گردید - و پس از چندی بذایر جهت از رفاقت عادل شاه دل برداشته شد - با آز و بفدار چشم او را از حق بینی پوشیده خود را برتر از نوکری بیجاپوریه انگاشته سودای ملازمت عالمگیری در دیگ هوس می پخت - و اینها فرمت می جست - تا آنکه در سال هشتم میرزا راجه جی سنگه بعد از کفایت مهم سیوا باشکر گران بتاخت ولایت بیجاپور تعیین یافت - عادل شاه بملاحظه سوابق جرایم و تقصیرات خویش از گران خواب غفلت

(۲) در نسخه [ج] لفظ [گران] نیست *

(باب المیم) [۵۶۰] (مآثر الامرا)

بیدار شده ملا را (که بصمت فهمیدگی و کار دانی از سایر امرای بیجاپور امتیاز داشت) بجهت اصلاح کار و تمهید مراسم اعتذار و تجدید مراتب قول و قرار نزن راجه فرستاد . ملا (که در بخت حصول دیوبین آرزوی او صورتی بصمت) چنین تقریبی را مغتنم شداخته در پای قلعه پورندهر سنه (۱۰۷۶) هزار و هفتاد و شش هجری براجه پیوست . و باظهار مکنون خاطر خویش پرداخت . و چون این معنی به پادشاه ظاهر شد فرمان طلب مقام مشارالیه صدر یافته بعاطفت خسروانه غایبانه او را بمنصب شش هزارگی شش هزار سوار سره ایست افتخار بخشید . گویند بامیرزا راجه ایما شده بود که ملا بعد رسیدن حضور بخطاب سعد الله خان و در خور استعداد بخدمت عمده سرافرازی خواهد یافت *

بالجمله راجه بموجب حکم در لک روپیه بار و پنجاه هزار روپیه بپوشش از سوکار والا داده روانه درگاه سلطانی گردانید . رومی الیه بر وفق قسمت و اقتضای تقدیر (که هیچکس را ازان چاره و گزیر نیست) در راه کوفتتاک گشته (چون باحمدنگر رسید) از جام اجل شربت فاکمی چشید . و ظاهر است که چون حق نمک قدیم را منظور نداشت از دولت نو نیز کامیاب نگردید . پسرش محمد اسد بر طبق منشور پادشاهی بحضور شتافته در آغاز سال نهم دولت

(مآثر الامراء) [۵۶۵] (باب الميم)

زمین بوس دریاقت - و بانواع عطایا و منصب هزار و پانصدی
 هزار سوار و خطاب اکرام خان سر عزت برافراخت - و ملا
 یحیی برادر خرد ملا احمد (که پیش از التجا و جمع
 برادر کلان بقلاوزی بخمت سعید در سال ششم از بیجاپور
 روی نیاز بدرگاه عالمگیری آورده بمنصب دو هزار
 سوار سرافرازی یافته) تعیین دکن گردید - و بهمراهی میرزا
 راجه در تاخت و تاراج ولایت بیجاپور طریق نیکو بندگی
 می نمود - پس ازان خطاب مختص خانی اختصاص یافته
 در ارزنگ آباد می گذرانید - پسرش زین الدین علی خان و
 خویش او عبد القادر معتبر خان هر یک بمنصب مناسب رسید *
 چون فوجداری کوچک بمعبر خان ^(۲) تعلق گرفت مشارالیه
 از روی حزم و هوشیاری چنان به بدن و بسط آن آله (که
 موطن و ممکن فرقه ضالقه مرهته است) پرداخت که نقش
 عقیدت و کارطلبی خویش در پیشگاه خلافت درست ساخت -
 غریب اعتباری بهم رسانیده بود که ساخته و پرداخته او همه
 منظور می شد - و باعتبار کارهای دست بسته او (که
 پادشاه ازان ناهیه فتنه خیز خاطر جمع داشت) مکرر فرمود
 که مثل معتبر خان نوکرے باید - بعد فوتش (که پسر
 نداشت) مگر ابو محمد خان نام پسر یکی از خویشان

(۲) نسخه [ج] به معنای خان تفریض یاد است *

(باب المیم) [۵۶۶] (مآثر الامرا)

خود را بفرزندی گرفته بود (تعلقه او به زین الدین علی خان
 خهر پوره اش تفویض یافت و مدتی گذرانید - و باز در عهد
 خلد مکان مرتبه ثانی تعلقه مذکور یافت - و در مبادی
 سلطنت فرخ سیر حیدر قلی خان خراسانی بدیوانی دکن
 ممتاز گشته به اردنگ آباد رسید - از آنجا (که اقتدار و تسلط
 او از دیوانیان هزار و یک افزون بود) با خان مذکور در
 سر زر خالصه (که متصرف شده بود) پیچیدن و خدمت ها
 رسانید . و در اوایل صوبه داری حسین علی خان امیر الامرا
 به آرکات نزد سعادت الله خان نایب شتافت - او بنا بر
 هم قومی و رعایت خاندان قدیم و رئیس زادگی درودش را
 بامزاز تلقی نمود - خان مذکور باعانت آن بزرگ منشی بقیه
 عمر را به آسودگی بسر برد - پسرش نیز خطاب پدر یافته در
 کرناٹک است - حویلی ملا یحیی از مشاهیر امکنه قدیمه
 اردنگ آباد بود - چون پیوسته بمکان حکام نشین است آصفچاه
 در اتباع آن به سعادت الله خان اشاره نمود - او هبه نامه
 برضامندی ورثه درست کرده فرستان *

* مخلص خان قاضی نظاما کرهردوی *

ابتدا بملازمت فردوس آشیانی پیوسته بموکری پادشاهی

(۲) نسخه [ب] او مدتی گذرانید - (۳) نسخه [ج] هزار و یک بود بلکه

افزون - (۴) نسخه [ج] سعادت الله خان نایب *

(مآثر الامراء) [۵۶۷] (باب المیم)

افتخار یافته سال بیستم به بخشیدگی باغ تعیین شد . سال
 بیست و یکم به بخشیدگی و وقایع نویسی صوبه کابل چهارم
 امتیاز برافراخت . و سال بیست و چهارم داروغگی توپخانه
 صوبه مذکور انضمام پذیرفته باضافه منصب سر بلند گردید .
 سال بیست و پنجم دیوان صوبه دارالخلافت شد . سال بیست
 و ششم در زکاب محمد داراشکوه به یساق قندهار دستوری
 پذیرفت . سال بیست و هفتم به بخشیدگی شاگرد پیشه
 کام دل برگرفت . سال بیست هشتم ^(۲) به همراهی سعدالله خان
 بتخریب قلعه چنور گام جلالت پیش گذاشت . پستری با اتفاق
 خلیل الله خان بخشیدگی رانعه نویس فوج همراهی خان مزبور
 قرار یافته بر سر مرزبان سری نگر رفت . سال سی ام بامینی
 داغ قامت قابلیت ^(۳) است . و پستری تعیین دکن گشته سال
 سی و یکم برای وصول پیشکش عادل خان عزیمت بیدجاپور
 نمود . تا سال سی ام فردوس اشیانی بمنصب هشت مدی
 دو صد سوار رسیده . پس ^(۴) از آن که سلطان محمد اورنگزیب
 بهادر از دکن (رأه مستقر الخلافه شد) از دامن جانفشانی
 بر کمر زده از امل و اضافه بمنصب هزار و پانصدی در صد
 سوار و خطاب مختص خان لوی ارتقا برافراخت . و
 در جنگ مهاراجه جسارت سنگه و مصاف اول داراشکوه

(۲) نسخه [ب] بهراره - (۳) نسخه [ج] بر آراست

(باب المیم) [۵۶۸] (مآثر الامرا)

در رکاب بادشاهی بوده - بعد معاودت از ملتان به اکبر آباد
 رخصت یافت - و بموجب حکم کومکین صوبه مذکور را همراه
 شاهزاده محمد سلطان بقدرغن برآورده باز بحضور رسید -
 و چون در نبرد دوم دارا شکوه بادشاه شایسته خان ناظم صوبه
 اکبر آباد را همراه گرفت نظام صوبه مزبور به نامبرده مفوض
 شد - سال دوم بر طبق حکم به بنگاله شتافته با خانخانان
 شریک گردن گردید - سال سیوم حراست اکبر نگر بار تفویض
 یافت - سال هفتم بر وفق طلب به پیشگاه سلطنت رسیده
 احراز ملازمت نمود - و سال نهم از اهل و اضافه بمنصب
 دو هزاری سیصد سوار برنواخته همراه سلطان محمد معظم
 ابتدا بدارالسلطنت لاهور و پس از معاودت بالکة دکن
 تعیین گشت - پس ازان احوالش بنظر در نیامده *

• میوزا راجه جے سنگھه کچھراہہ •

پسر راجه ما سنگھه است - چون پدرش فوت شد
 او حسب الطلب بملازمت جنٹ مکانی رسیده سال دوازدهم
 جلوس در سن دوازده سالگی بمنصب هزاری ذات و پانصد
 سوار و عنایت یک زنجیر فیل سرفراز گشت - پس ازان
 همراه سلطان پرویز بتعیذاتی مهم دکن نامزد شد - و
 بلذاتہ های متواتره صاحب منصب عمده گردید - بعد ارتحال

(۲) نسخہ [ج] بود - (۳) نسخہ [ب] بر نواخته شد - و همراه الخ *

(مآثر الامراء) [۵۶۹] (باب المیم)

آن پادشاه (چون خانجهان لودي منصب صوبه دکن عام مخالفت برافراشته بصوبه مالوه رفت) او (که بناچار با وی طریق موافقت می پیمود) بعد شنیدن خبر رسیدن موکب ظفر کوکب فردوس آشینای باجهیر جدا شده بوطن گاه خویش شتافت . و از آنجا سال اول جلوس بحضور (سیده باضافه پانصد سوار بمنصب چهار هزاری ذات و سه هزار سوار و عطاء عام و نظاره بلند [دازه گشت - و باتفاق قاسم خان جوینی بتذبیح مدمردان مهابن (که برگنه ایعت از سرکار آگره) دستوری یافته تذبیح شایسته نموده برگردید - و چون در همین سال نذر محمد خان والی بلخ سلسله جنابان فساد گردیده بصوبه کابل در آمده شهر را محاصره نمود و مهابت خان خانخانان بمالش او مقرر شد) نامبرده نیز با خان مزبور تعیین گشت . و سال دوم باتفاق خواجه ابوالکرم قره‌تقی بتعاقب خانجهان لودي مامور گردید . و سال سوم با شایسته خان بتذبیح خانجهان لودي و تخریب ملک نظام الملک دکنی قرار یافته باضافه هزار سوار بمنصب چهار هزار سوار سوار مرتقی گشت . و چون سید خانجهان بارعه را بنابر بیهاری بحضور طلب داشتند هرادایی فوج اعظم خان بوسه تعلق گرفت . و در جنگ بهاتوری و تاخت پیتهه و قصبه پریزده

(۲) در [بعضی نسخه] پخته *

(باب المیم) [۵۷۰] (مآثر الامرا)

مصدر آوردات شایسته شد . و سال چهارم با همین الدوله
 (که بتخریب ملک عادل شاه نامزد گردیده) تعیین شده
 در طرح دست چپ جا داشت . و همراه وی آمده حصول
 آستان بوس نموده . و پستو رخصت وطن یافته . سال ششم
 بعثت خلافت خود را رسانیده در روز جنگ فیضان (چون
 فیله بر شاهزاده اردنگ زیب حمله نمود) راجه اسب برد
 تاخت . و از جانب راست برجه انداخت . و اواخر
 همین سال همراه سلطان شجاع بهم دکن رخصت یافته .
 سال هفتم با خانزمان برای سوختن علف کر و پریندا مامور
 گردید . و در اثنای محاصره قلعه مذکور و در اردن کوهی
 وقت مراجعت (که با غنیم زد و خورد متواتر در دان)
 راجه مزبور قدم همت دروغ نداشته بر مجال خود را رسانیده
 خدمات پهنانیده بجا آورد . و چون سال هشتم صوبه داری
 بلاکهاک (که عبارت از سرکار دولت آباد و احمد نگر و غیره
 باشد) بخانزمان مفوض شد او بتعییناتی خان مذکور مقرر
 گردید . و در همین سال باضافه هزاره ذات بمنصب
 پنج هزاره سوار کام دل برگرفت . پستو در پیشگاه
 سلطانی آمده استسعاد ملازمت یافت . سال نهم همراه
 خاندوران بهادر بتادیب ساهو بهونحله دستوری پذیرفت . سال
 دهم جبهه عقیدت را بشرف حضور نور آکین ساخت . و چون

(مؤثر الامور) [۵۷۱] (باب المیم)

در ۲۰ دکن کارهای دست بسته از بظهور آمده بود بان شاه
از در عطفیت بهرحمت خلعت خامه برنواخته او را
بوظنش انبیر ^(۲) مرخص فرمود که چندی برآساید - و سال
پانزدهم باز جبهه سالی استان خلافت گشته همراه سلطان
شجاع (که پس از سپردن علی مردان خان قلعه قندهار را
بارگشای دولت نظر بااحتمال آمدن شاه مغی بکابل رخصت
شده بود) متعین گردید - و سال دوازدهم حسب الحکم بحضور
آمده بعزایت مالایه مروری و قبل از حاقه خامه و خطاب
میرزا راجه مفتخر گشت - و سال سیزدهم بدستوری وطن
چهارم شادکامی برافروخت - سال چهاردهم باستلام سد سینه
فایز گردیده با سلطان مراد بخش بصوب کابل تعین گشت -
در سال پانزدهم بهراهی سعید خان جهت تصخیر حصار مؤ
[که متعلق براجه جگت سنگه بن راجه باسو (و نامبرده
بغی ورزیده) بود] راهی شد - و پس از وصول بنواحی
قلعه مذکور (چون محاصره بامتداد انجامین - و حکم یورش
مادر شد) راجه مذکور پیش از دیگران بعقله در آمد -
و در جلدی این تردد بمنصب پنج هزار سوار
در هزار سوار در اسبه سه اسبه درجه پیمای اعتلا گشت -

(۲) نسخه [ج] انبیر - (۳) نسخه [ب] راجه باسو بود - و نامبرده

باب العیم) [۵۷۳] (مائرا الامرا)

و محافظت قلعه مذکور بعهده او تفویض یافت - پس ازان (که مفتح جرائم راجه جگت سنگهه بوقوع آمد) راجه مزبور بحضور رسیده در همین سال بخلعت خامه و جمدهر مرصع با بهول کتاره و اسب از طویله خامه با یراق طلا و فیل از حلقه خامه سر بلند گردیده بمراهی شاهزاده دارا شکوه بجانب قندهار نامزد شد - و سال شازدهم شرف آستان بوس حامل نموده رخصت وطن یافت - و سال هفدهم در اجمیر بملازمت پیوسته پنج هزار سوار سپاه خود را بنظر در آورده بدستوری وطن خوشدل گردید - و سال هجدهم (چون مرده داری دکن به خان دوزان منوض گردیده بود - و خان مزبور جهت مشارکت طالب حضور گشت) حکم فضا توام بنام راجه مذکور صادر شد - که از وطن بدکن رفته تا رسیدن خاندوزان محافظت آن مانک نماید *

و چون خان دوزان رخصت شده در لاهور بساط حیات در آوردید خلعت استقلال براجه مذکور ارسال یافت - و سال بیستم حسب اطلب از دکن بحضور آمده بد تلتیم سده خلعت سر بر افراخت - پس ازان همراه شاهزاده اورنگ زیب بیساق بلخ هاجر گشت - و چون مرده مذکور حسب الحکم سپرد نذر محمد خان شد هنگام مراجعت سرداری جرانغار بنام راجه مزبور تقرر یافته - و سال بیست و دوم هزار

(مآثر الامور) [۵۷۳] (باب المیم)

سوار تابین از دو اسبه سه اسبه مقرر شده از اصل و
 اضافه بمنصب پنجاهزاری پنج هزار سوار سه هزار سوار دو اسبه
 سه اسبه فامیه عزت برافروخته با شاهزاده اورنگ زیب
 بهم قندهار تعیین گردیده - و بصره‌داری بوالغار اواس
 مباحثات برافراخت - و چون تسخیر قندهار صورت نیست
 و شاهزاده طالب حضور گردید مشار ایه نیز سال بیست
 و سیوم عازم بازگاه سلطنت گردیده دولت باز یافت - و
 اواخر همین سال برخصت رطن نوازش پذیرفته به تنبیه
 فساد پیشگان کامان پهازی (که مابین مستقر الخلافه اکبر آباد
 و دار الخلافه شاهجهان آباد واقع است) مامور شد - و چون
 بعرض رسید (که راجه بعد رسیدن رطن قریب چهار هزار
 سوار و شش هزار پیاده تفنگچی و تیرانداز فراهم آورده
 بمحال مذکور در آمد - و بقطع جنگل پرداخته بسیاری از
 فتنه پزوهان را قذیل و اسیر ساخته مواشی بسیار بدست
 آورد) یک هزار سوار دیگر از تابین از دو اسبه سه اسبه
 ساخته منصب از اصل و اضافه پنج هزارزی پنج هزار سوار
 چهار هزار سوار دو اسبه سه اسبه مقرر شده برگذنه حال کلیانه
 (که جمع آن هشتاد لک دام است) در طالب این اضافه
 مفاہت شد - و سال بیست و پنجم حسب الطلب بحضور
 آمده با شاهزاده اورنگ زیب بهم قندهار تعیین گردیده

(باب الميم) [۵۷۴] (مآثر الامر)

سرداری فوج هراول بظام از قزار گرفت - و بعطای خلعت
خاصه و اسب از طوباء خاصه با زین طلا و فیل از هلقه خاصه
مورد مراحم گشت *

چون فتح قندهار ملنوی ماند سال بیست و ششم هنگام
(که فردرس اشیا نی در کابل بود) بهره اندرز ملازمت گشته
در همین سال همراه سلطان سلیمان شکوه (که صاحب صوبه
کابل گردیده بود) متعین شد - و پستار بهمراهی بادشاهزاده
دارا شکوه به یساق قندهار مامور گردیده (چون مقدمه فتح
قندهار صورت نگرفت) راجه مزبور بحضور آمده سال بیست
و هفتم رخصت وطن یافت - و سال بیست و هشتم با
جملة الملکی سعدالله خان پوراسه مآردم ساختن قلعه چنور
نامزد شد - و سال سی و یکم [چون اخبار بی راه روی
سلطان شجاع (که بنابر سذوح بیماری اعلی حضرت اکثر
معالجات خالصه را متصرف شده بود) بعرض رسید] از
بلذالیقی سلیمان شکوه و اضافه هزار سوار در اسبه
سه اسبه سر بلذی گشته با جمع کثیر بمقابله سلطان شجاع
دستوری یافت - و پس از هزیمت یافتن از غایبانه بالتماس
بادشاهزاده دارا شکوه از اصل و اضافه بمنصب هفت هزار
هفت هزار سوار پنج هزار سوار در اسبه سه اسبه سر بلذی
اندوخت - و حسب الطلب بادشاهزاده روانه حضور شد *

(مائث الامراء) [۵۷۵] (باب الميم)

درین ضمن (که رایات عالمگیری از دکن بحرکت آمده بعد شکست یافتن مهاراجه جسونت سنگهه و دارا شکوه باکبر آباد رسید - و از آنجا طرف شاهجهان آباد توجه نمود) موصی الیه بذکر شیرفکری از همراهی سلیمان شکوه جدا گفته بملازمت بادشاهی پیوست - و بعزایت محال یک کرور دام در انعام اختصاص پذیرفت - سال اول جلوس خلد مکان با جمع به هشت گرمی خلیل الله خان (که بتعاقب دارا شکوه مامور بود) رخصت یافت *

چون دارا شکوه راه ملتان پیش گرفت مشارالیه در لاهور حسب الحکم متوقف شده دولت باز اندر خدمت - از آنجا (که مدعی بوطن نورته بود - و تعب یساق ها در پی کشیده) اجازت موطن حامل کرده بعد جنگ شجاع بحضور آمد - و در جنگ دارا شکوه (که متصل اجمیر (و داد) مصدر تردد شده پس از هزیمت او با جمع بتعاقب مامور گردید - و سال چهارم بانعام محال بجمع^(۲) یک کرور دام سوای انعام سابق چهارم امتیاز افروخت - و سال هفتم به تنبیه میوا بهوانسه] که بااعتماد حصون حصینه مثل پوزاندهر گندهه وغیره متعلقه موبه اوزنگ آباد (که از عهد سلاطین نظام شاهیه در تصرف داشت) عام خود سومی افراخته بهره زنی و قطاع الطریق

(۲) نغمة [ج] محال جمع یکد کرور دام *

(باب اُمیم) [۵۷۶] (مآثر الامراء)

می پرداخت - و بمترددین دریا مضرت می رسانید [معین
شد - و پس از وصول بذاحیه مذکور بمحاصر قلعۀ پورندهر
پرداخته ملک متعلقۀ سیوا را بے سپر سم عساکر پادشاهی
گردانیده کار بران مقهور چنان تانگ ساخته که سراسیمه
گشته بملاقات راجه آمد - و بیست و سه قلعہ بسرکار گذاشت -
چون این معنی بمصاح سلطانی رسید دو هزار سوار از
تابینانش در اسب سه اسب قرار یافته از اصل و اضافه
بمنصب هفت هزار و هفت هزار سوار دو اسب سه اسب
درجه اعتلا پیمود - و سال هشتم بتخریب ملک عادل خان
(که در سال پیشکش مقرری تمهل می ورزید) مجاز شد -
و برطبق حکم کمر همک چست بسته بهینت مجهومی تا
قریب بیجاپور رفت - و در عزمۀ ممانعت در قتل و اسر و
غارت و تالان دقیقه فرو گذاشت نکرده انحر اماکن متعلقۀ
عادل خان را بتصرف در آرد - چون کم یابی غله و چاره
دران نواح رودان بافتضای مصاحبت بازادۀ این (که سبک بار
گشته بعزیمت گوشمالی دکنیان رودان) ازان نواح برگردیده
داخل ملک پادشاهی شد - و دران رفت و آمد متواتر با
افواج دکن (که بطور تزاری جنگ می نمودند) زن و خورد
می شد - راجه بذات خود سعی و تلاش مردانه و حزم
و احتیاط سردارانه بتقدیم رسانید - پس ازان (که موسم

(مآثر الامراء) [۵۷۷] (باب المیم)

برشکال فریب شد) و منشور پادشاهی متضمن این (که
 چهارنی در بلده ادرنگ [باید نماید] صدر یافت راجه بیاده
 مذکور رسید - و پستور بوزد فرمان ظاب عازم حضور گردید -
 سال دهم مطابق سنه (۱۰۷۷) هزار و هفتاد و هفت هجری
 بعد وصول به برهانپور رخت زندگی بر بسمت - بحسن تدبیر
 و سنجیدگی فکر موصوف بود - سپاهی گری را با سرداری
 فراهم داشت - با مزاج زمانه شادمان و بادبیشه وقت آشنا -
 ازینجا سمی که از ابتدای دولت تا انزهای زندگی بآبرو
 بحر برده - و همواره ترقیات روزبه یافته - پسرانش راجه
 رام سنگه و کیرت سنگه - احوال هر دو علیحدده ثبت
 شده - بیدون احاطه ادرنگ [باید غرب زده پوره بنام او
 آباد است]

* محمد قلی خان نور مسلم *

نیتروجی بهونسله است (که قرابت فریب با سیوای
 مشهور داشت - و سرآمد اعیان دولت او بود) - چون
 بحسن سعی میرزا راجه جی سنگه در سال هشتم عالمگیری
 سیوا بشاهراه اطاعت و بندگی پادشاهی (از آرد و پسرش
 سنبهاجی (که طفل هشت ساله بود) در سالک بذهان
 درگاه منتظام گشت بقرار آن (که او همراه راجه باشد - و

(۲) نسخه [ب] آشنانود - (۳) در نسخه [ج] حرف [و] را [ن] است .

(باب المیم) [۵۷۸] (مآثر الامرا)

سپاه و اوکرائش به مراسم خدمت قیام نمایند - و سیوا خود نیز در آن حدود اگر مهمی اتفاق افتد کم خدمت هر میان جان بسته لوازم بندگی بجا آرد) در آن هنگام نیتوجی (که معتبر و سر لشکرش بود) بر طبق تجویز میروزا (راجه بمنصب پنج هزاری سر افتخار بارچ سماک رسانید - و چون راجه پس از فراغ مهم سیوا بتاخست ولایت بیجاپور مامور گردید) در همدستی آن یساق نیتوجی بسرکردگی فوج سیوا نیکو خدمت بها بتقدیم رسانید - و در گرفتن قلعه منکل بیرو (۲) دیگر گذهای سرحد ولایت بیجاپور به تذهبا مصدر تردد و تلاش گشته آنها را از دست عادل شاهیه انتزاع نموده تهانه نشین پادشاهی گردانید *

(و چون قصد محاصره بیجاپور مرکوز خاطر راجه نبود و ادرات قلعه گشائی همراه نداشت) از پنج کزدهی بیجاپور عغان عزیمت را بجانب مالش سران بیجاپور (که بملک پادشاهی در آمده غبار شورش انگیزخته بودند) انعطاف داد - سیوا را بطرف قلعه پونا (که از اعظام قلاع عادل شاه بود) گمیل نمود - تا مخالفان مذبذب خاطر گشته برخه بان سمت روانه شوند - و اگر میسر آید قلعه مذکور را مستخر سازد - سیوا پدای قلعه مذکور رفته با سپاه خویش

(۲) نسخه [ب] منکل و بیرو - (۳) نسخه [ج] برانگیزخته بودند *

(مائرا الاموا) [۵۷۹] (باب الميم)

بران يوزش بود - محصوران (چون خبردار بودند) آماده
مدافعت و پيگار گشتند - سيوا جمع (از مردم خود ضايع
ساخته ناکام از انجا بقاعه کهيلا^(۲)) که بمساعت بيست کره
واقع و در تصرف او بود) رفته فرار گرفت - درين وقت
ميان او و نيتوجي هر لشکرش بکدرت و ملالت کشيد -
مشارايه جدائي گزيده به بيدجاپوربه پيوست - و باتفاق سران
آن ديار در مملکت پادشاهي دقيقه از شورش انگيزي و فساد
فرو نگذاشت - ميرزا راجه بمقتضای مصلحت و کار آگهي
باستمالت و تاليف قلب او بتزکي پرداخته بچاره فويم
بفدي رهامون گشت - از آغاز سال نهم بيدري بخت از
کردار نامواب خوش برگشته از خيال مخالف جدا شد
و براجه پيوست - و چون راجه بدان معارفت به اوزنگ آباد
تافت او را در فتح آباد ده روز نگاه داشت *

اتفاقاً درين وقت سيواي مکيدت انما (که بهر خوش
بعضور شتافته بود) از اکبر آباد (که سرکز رايات پادشاهي
بود) از فتنه سرشتي راه فرار پيمود - لهذا براجه فرمان
شد که نيتو را بحسن تدبير دستمير ساخته روزگ در الخلافه^(۳)
نماید - که مبادا عرق شفاقتش بچندش آيد و بدان گريز پا
گرايد - راجه جمع را تعيين نمود که او را با پسرش از فتح آباد

(۲) نسخه [ب] کهيلا - (۳) نسخه [ج] نيتوجي را *

(باب المیم) [۵۸۰] (مآثر الامرا)

آورده در حوالی پیر حواله دگیر خان (که حسب الطلب
 روانه حضور بود) نمود - خان مذکور از دریای نریده بموجب
 یرلیغ بجانب چانده متعین گردید - و او بدرگاه والا^(۲)
 رسیده به فدائی خان میرانش سپردند - که چوئی از اهل
 توپخانه بحراست او گذاشته از حال باخبر باشد - پس از
 روزی چند بدلاکت هدایت تمناى قبول اسلام از خاطرش
 سر برزد - چون بواسطت خان مومنی الیه داعیه مرفیقه او
 بعرض بادشاه حق بهره رسیده برتو عفو و افضال بر حال او
 گسترده - آن بختمند نیک سرانجام (که عمرت بضلالت و
 بت پرستی بهر برده بود) توفیق ادراک شرف اسلام دریافته
 زاریه باطنش از ظلمت شرک پیراسته شد - پس از
 اندوختن آداب مسلمانی و شعار اسلام مطمح انظار مرام
 خورانی گشته بمنصب سه هزارى در هزار سوار و خطاب
 محمد قلی خان و دیگر عطایای پیه کامیاب اعزاز گردید -
 و پحقتر در سناک کومکیان دارالماک کابل انتظام یافته بعطای
 فیل تارک مبادیات افراخت - و بهوافقت او کوندا جی عمش
 نیز دریافت سعادت اسلام نموده بمنصب هزارى هشت صد
 سوار سرمایه جمعیت اندوخت *

(۲) نسخه [ب] و چره او بدرگاه والا رسید او را بفدائی خان الخه

(مآثر الامرا) [۵۸۱] (باب المیم)

* میرزا سلطان صفری *

برادر خرد میرزا نودر قندهاری اسمک - نسبت دامادی
 باسلام خان مشهدی داشت - چون در عهد اعلیٰ حضرت خان
 مذکور بنظم و بجات دکن مامور گردید از راه بمبصب هزاری
 چهار صد سوار برنواخته بهمراهی خان مشارالیه مرخص
 کردند - و پس از فوت اسلام خان بحضور آمده باضافه
 منصب کام دل اندرخت - و در سال بیست و چهارم از
 تغیر میرزا مراد کام پسر عم خویش قورپیگی گردید - و
 مدتها بدین خدمت پرداخت - چون در سال سی ام شاهزاده
 محمد اوزنگ زیب بهادر بمالش عادل شاه و تغریب ملک او
 مامور شد و مهاجر قاهره بهمراهی معظم خان میر جمله از
 حضور برسم کوهک تعین گردید میرزا سلطان نیز از اصل و
 اضافه بمبصب سه هزار و پانصد سوار هر برافراخته
 دستوری یافت - و پس از آن (که فوج کومکي باشاره
 دارا شکوه معارفت نمود) میرزا که بالتفات سرشار شاهزاده
 سرخوش نشه اخلاص گشته بود) از خدمت شاهي جدائی
 نگزیده در اوزنگ آباد فرودکش نمود - و چون در همان ایام
 باقاضای دوائی تدبیر نهضت هندوستان تصمیم یافت شاهزاده
 محمد معظم را بصوبه داری دکن معین فرمودند - و میرزا را

(۲) نسخه [ج] میرزا نودر - (۳) نسخه [پ] دستوری همراهی یافت *

(باب الهميم) [۵۸۲] (مآثر الامراء)
 باضافه هزارى پانصد سوار بمنصب چهار هزارى در هزار سوار
 بلند پایه گردانیده از بهلمري رخصت اورنگ ابدان کردند .
 که در خدمت شاهزاده ملازم بوده چهارم عقیدت را بگلگونه
 نیکو پرستاری بیدارید - پس ازان (که اعلام دولت عالمگیری از
 افق خلافت ارتفاع یافت و خار بن فساد اعدا بر کذده گشته
 که در مه هندوستان در ظل ظایل آن برآسود) مشارالیه
 از دکن بحضور شتافته نامه سالی بزدگی گردید - و در
 سال نهم هزار سوار بر منصبش افزوده بهمرائی پادشاهزاده
 محمد معظم (که باآزاد آمد آمد شاه عباس ثانی بداعیه
 سپه کشی جانب هند بر جناح سرعت و استعجال رخصت
 کابل یافته) تعیین گردید - و هنوز شاهزاده از دارالسلطنت
 لاهور پیش نگذشته بود که ایام زندگی شاه فرمانروای ایران
 بعرضه خنق بانصرام رسید - و در آغاز سال دهم مشارالیه
 در کاب پادشاهزاده مراجعت نموده بتقبیل سده سلطنت
 تارک مباحثات بر افراخت - و درین ایام پادشاهزاده مذکور
 بنظم صوبه دکن [که حقیقه آن والا مقدار متعلق بود - و
 ازآنکه در اواخر سال هشتم بموجب فرمان طلب به پیشگاه حضور
 آمد - و باقتضای مصاحبت براجه چه سنگه (که بهالش
 عادل شاهیه قیام داشت) تفویض شده بود] دستوری یافت -
 که بر نهج سابق بایالت آنجا قیام ورزد - میرزا سلطان

(مآثر الامراء) [۵۸۳] (باب الهميم)

نيز خلعت يافته بجاگير مرخص شد . که بند و بشت آن
 نموده از آنجا بخدمت پادشاهزاده بدکن شتابد . مومنی اليه
 مدتی دران ديار ماند . سال فوتش بنظر نيامده . اما اغلب
 در دکن پيمانۀ زندگيش ابريز گرديد . چرا که مقبره اش
 بيرون ارزنگ آباد پيوسته به جی سنگه پوره سر راه قلعه
 دولت آباد واقع است . پسرش ميرزا صدرالدين محمد خان
 بخشي است که احوال او بزبان قلم گذشته *

• ميرزا مکرم خان صفري •

مراد نام نام پسر ميرزا مراد التقات خان است (که
 پسر فرزند ميرزا رستم قندهاري است) - به بيدوگانی مبيدۀ
 عبد الرحيم خانخانان کامياب مراد گشته در عهد جنت مکاني^(۲)
 بخطاب التقات خان و منصب در هزاري هشت صد سوار
 مورد عذابت شد . و در زمان اعلي حضرت هم مدتی در
 بندگی پادشاهي گذرانيد . چون در عرصۀ تلاش پا پيش
 نگذاشت در سال ساردهم از ملازم پيشگي اعراض نموده بهاليدانۀ
 چهل هزار روپيه موظف گرديد . مدتها در بادۀ بکنه گوشه
 عافيت گزيده کامرانه امن و امان بود . و ابواب آسودگي
 و فراغت بر زي (بزگار خود مي گشود) مراد کام بحسن
 رشادت و بهين آئين خدمت گزيني قيام داشت . منظور

(۲) در نسخه [چ] لفظ [مراد] نيسد .

(باب المیم) [۵۸۴] (مآثر الامرا)

التفات خهروانه گشته هر آغاز سال بیست و یکم شاهجهانی
 از اصل و اضافه بمنصب دو هزار و خدمت قور بیگی امتیاز
 یافت - و سال بیست و چهارم او را از پیشگاه خلافت باضافه
 منصب برنواخته بفوجداری لکنو و بیسواره از تغیر سید
 مرتضی خان بلند پایگی بخشیدند - و در سال بیست و پنجم
 بفوجداری جونپور از انتقال معتمد خان منصوب شد - و
 از اصل و اضافه بمنصب سه هزار و سوار و عذایت
 نقاره بلند آدازه گردید - و پس ازان باستان بوس خلافت
 رسیده در سال بیست و هفتم بخطاب مکرم خان معزز گشته
 رخصت تعلقه یافت - و در سال بیست و هشتم بحضور آمده
 میگذرانید - و مجدداً در سال سی و یکم بفوجداری جونپور
 مهابی گشت - و چون نیرنگ ساز تقدیر نقش حکم (انی
 صاحب قران ثانی از اوده (رزگار محو و ناچیز ساخته رنگ
 سلطنت عالمگیری ریخت شاهزاده شجاع (که از آبله ناکمی
 خارستان جفا و عذاب دارا شکوه با محمد اوزنگ زیب بهادر
 عهد و پیمان موافقت و مصادقت بسته دم یکجهانی میزد
 و چون دارا شکوه از مقابل عالمگیری عذاب تاب فرار گشت)
 از غایت سوز و ابتهاج بشکرانه و تهنیت پرداخت - و ازین
 طرف نیز صوبه بهار را ضمیمه بنگاه بوس ارزانی داشتند -
 و از اعلی حضرت نیز درین باب نویسانیدند - شجاع بظاهر

(مآثر الامراء) [۵۸۵] (باب الیوم)

صفت پذیر گشته از اکبرنگر پندته آمد - و در انتهاز فرصت
 نشست - چون خاد مکان بتعاقب دارا شکوه تاخته تا ملتان
 شتافت آن قابو جوس کمین گور توسن عزیمت پیش راند -
 و فوج بحر کردگی سید عالم بازه و حسن خان خورشکی بر
 سر جونیپور فرستاد - مکرم خان قاب ثبات و پایداری در خود
 ندیده بعد انداختن توپ چند و اندک آریزش از قلعه برآمده
 باتفاق آنها در دره منزلی آله آباد از روی اضطرار بشجاع پیوسته
 ضمیمه لشکر او گردید - شجاع در کهجوه روز صف آرائی
 او را بکار فرمائی و سرداری فوج جرانغار برگماشت - در
 عین رزم و بیگار بمشاهدت مولک و سطوت عالمگیری و معینه
 دهن و قورس (که از احوال شجاع پیدا بود) از دست
 بموکب عالمگیری پیوست - و بعد از فتح بدستور سابق
 بفوجداری جونیپور دستوری یافت - و در سال سیوم بفوجداری
 ارده مامور گشت - و در سال نهم بوالا منصب پنج هزاری
 بلند رتبه گردید - و در سال دهم بشمول (أفت در کرم ظل اللہی
 بخطاب میرزا مکرم خان چهارم ناموری افروخت - و رایست
 افتخار باوج بلند نامی افراخت - و پس ازان بذابر جهتم
 روزی چند گوشه انزوا برگزید - و در سال دوازدهم بتازگی
 مشمول الطاف خسروانه گردیده بی پراق آمده ملازمت نمود -
 بادشاه قدر شناس بعطای شمشیر کمر ازادتش محکم است -

(باب الهميم) [۵۸۶] (مآثر الامراء)

و در همین سال سنه (۱۰۸۰) هزار و هشتاد هجری
بعارضه تب شدید از عرصه دنیا ناپدید گردید . طبع موزون
داشت . شعر را خوب می گفت . از دست . * شعر *

* شکست شیشه دل‌های بلبلان چندان *

* که پا برهنه صبا جلوه در چمن نکند *

صبیه او را بعد فوتش در آخر سال نوزدهم بازدراج شاهزاده
عزالدین نخستین خلف شاه عالم بهادر در آوردند . و پس
از فوت آن عقیقه شاهزاده معزی الیه را با سید النسا بیگم
دختر میرزا رستم پسر مکرم خان مرحوم در سال بیست و
هشتم عقد بستند *

* میرزا خان منوچهر *

پسر میرزا ایرج شاهنواز خان بن عبدالرحیم خان خانان
است . یادگاری بوده از دردمان پیروم خانیه . چه غیر از این
سلسله علیّه (که احیای نام نیاگان و الاشان خود نماید) در
عرصه ناموری نمانده . بمردی و مردانگی و دلیری و دلاوری
(که لازمه خاندان اوست) اقصاف داشت . و با سائمی طبع
ادراک بلند و تدبیر درست و کنگاش بجا در قابلیت و
اهلیت یگانه بود . بسبب زخمها (که در جنگ بار رسیده)
اعتیاد بمغیرات و مسکرات کرده . چندان ترقی ن نمود . از
دیر باز در کومکیان دکن انتظام داشت . در جنگ بهاتوری

(آثار الامراء) [۵۸۷] (باب الميم)

احمدنگر سال نوزدهم جهانگیری (که لشکر خان با امرای بهیار
 بقید ملک عذیر افتاده)^(۲) میرزا منوچهر (که در عذیران
 شتاب و ریعان جوانی بود) نیز زخمهای مؤلم برداشته تن
 باسیری در داد - مدتی در دولت آباد زندانی بود - چون
 دران معرکه مرد آزما مصدر ترددات نمایان شده پس از
 استخلاص جان و مکانی بخطاب میرزا خان و مذهب سه هزار
 ذبت در هزار سوار و علم و تقاره برخواست - و بعد سریر آرائی
 انلی حضرت بشمول غذایک خسروانه کام دل انداخت - و
 در سال ششم بفروداری سرکار بهراج چهار عزت افروخت -
 چون سال هشتم نجابت خان بذایر سو تدبیرش در مهم
 سری نگر مورد عتاب پادشاهی گردید از آنجا از تغیر مشارالیه
 بفروداری دامن کوه کانگره و تنخواه جاگیرش مورد نوازش
 گردانیدند - و در آخر سال نهم از شوریدگی دماغ انزوا
 گزیده مدتی بدستداری جنون بی ساخته از فراز و نشیب
 درگار و راست - و پس از افاقه و هوشیاری یک چندی
 بنظم دولت اوده پایه عزت برافراخت - و بهتر به تیواداری
 و فروداری ماند در قیام داشت - و در سال بیست و پنجم^(۳)
 از انتقال احمد خان نیازی بقلعه داری احمدنگر دستوری
 یافت - و در سال بیست و هشتم بحکومت اینچپور سرفراز

(۲) نسخه [ج] افتاد - (۳) نسخه [ج] نادره .

(باب المیم) [۵۸۸] (مآثر الامرا)
 گردید - و چون ^(۲) کوکبا زمیندار دیوگنده بعد از سال دهم
 بخان دوزان نصرت جنگ پیشکش ادا نمود و بعد از پهرش
 کیرت سنگه بهرزبانی آنجا رسیده درم بهخزانه داخل ساخت
 شاهزاده محمد ادرنگ زیب بهادر صاحب صوبه دکن در
 سال بیست و نهم بر طبق فرمان بادشاهی میرزا خان را
 باتفاق هادی داد خان ناظم تلنگانه و جمعی از امرای دکنی
 بر سر زمیندار مذکور تعیین نمود - چون خان مسطور
 بسرحد آن ولایت رسید آن بومی در اندیش رهائی خود
 در پذیرائی احکام بادشاهی دیده از در عجز و استکانت
 در آمد - و ناچار میرزا خان را دیده ادای بقایای پیشکش
 سنوات تا آخر سال مرقوم قبول نمود - میرزا خان خاطر
 از آن مهم را پرداخته مرزبان مزبور را با بیست زنجیر
 قیل (که سوی آن در تصرف نداشت) بخدمت شاهزاده
 آورد - و سال سی ام در یساق گلگنده در رکاب شاهزاده
 صدرنیکو خدمتیا گشته ملجاری شمالی قلعه در عهد او بود -
 مکرر بمالش جمارت کیشان پرداخته باطاعت بهادری پشت
 و در گردان می ساخت - بعد مصالحه با سلطان عبد الله
 قطب شاه (چون شاهزاده عنان معارفت بصوب ادرنگ ابدان
 منعطف ساخت) از برخصت ایچچور کامیابی یافت - و با

(مآثر الامراء) [۵۸۹] (باب الميم)

این نیکو خدمتی و حسن اخلاص در معارک (که آن شاهزاده فتح نصیب را با مدعیان سلطنت اتفاق افتاد) منتظم رکاب ظفر انتصاب نبود - به همین جهت (و شاید سببی دیگر هم باشد) از مبادی سلطنت خالد مکان از منصب معزول گشته مدتی بزاریه عزلت و خمول بسر برد - آخر بیمن و سیاه ازادگی (که در خدمت شیخ عبداللطیف برهانپوری داشت) و بادشاه نیز از اخلاص مندان شیخ بود (در سال دهم موزن انظار عنایم شده به منصب سه هزار و سه سوز سر بلند گردید - (۲) به نیواداری و فوجداری ایوج شرف دستوری پذیرفت - و همانجا در سال شانزدهم سنه (۱۰۸۳) هزار و هشتاد و سیوم هجری بساط هستی در نوردید - بانی در برهانپور طرح انداخته بشیخ عبد اللطیف گذرانید - و ازادت خاص بشیخ داشت - پیشکش محمد منعم رشید و قابل بود - هنگام انقراض الویه عالمگیری از دکن به هندوستان بقصد انتزاع سلطنت همراهی نموده به منصب هزار و پانصدی و خطاب خانگی وایز گردید - (۲) و در جمیع معارک ملانز رکاب بوده مصدر اردو شد - در سال دوم از تغیر دازاد خان بقلعه داری احمد نگر هر برافراخت *

(۲) نفعه [ج] سر بلند گردیده به نیواداری انج *

(باب المیم) [۵۶۰] (مآثر الامرا)

• مهابت خان میوزا لهراسب •

شاید ترین پسران مهابت خان خانخانان سده سالار بعد از خانزمان بهادر اوست - در سر آغاز جاوس شاهجهانی بمنصب دوهزاری ذات هزار سوار سر امتیاز برافراخته در تسخیر دولت آباد همراه پدر مصدر کارهای نمایان و ترددات شایسته گردید - و پس از فوت پدر از پیشگاه سلطنت باقتضای خانه زاد پوزی بتدریج ایام به اضافه های منصب برنواخته بخدمت میرنژکی اختصاص گرفت - و پستر چندی بفوجداری بهراج مضاف موبه اوده شتافته بضبط و ربط آن ناحیه از قرار واقع پرداخت - و بعد ازان به تیولداری بیانه رخصت یافت - و مکرر بیساق قندهار در رکاب شاهزاده های عالی مقدار تعیین گشت - و در سال بیست و چهارم از اصل و اضافه بمنصب چهارهزاری سه هزار سوار سربلند ساخته از تغیر خلیل الله خان میر بخشی گردانیدند - و در سال بیست و پنجم باضافه هزاری ذات و دو هزار سوار بمنصب والای پنج هزار سوار و از لهراسب خانی بخطاب مهابت خانی چهارم بلند نامی افروخته از انتقال سعید خان بنظم موبه کابل دستوری یافت - و در سال سی ام بنام شاهزاده محمد اوزنگ زیب بهادر نظام دکن یولغ رفت - که بجانب بیجاپور* (که علی نام